

Statistikaameti strateegia 2015–2020

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Olukorra ülevaade	4
Missioon	5
Visioon	5
Tunnuslause	5
Põhiväärtused	6
Usaldusväärsus	6
Koostöö.....	6
Uuenduslikkus.....	6
Strateegiakaart.....	7
Peamised eesmärgid	8
Eesmärk 1. Teha arusaadavat ja asjakohast statistikat	8
Eesmärk 2. Mõõta muutusi kiiremini.....	9
Peamised meetmed	11
Meede 1. Tunda tarbija vajadusi.....	12
Meede 2. Rakendada innovaatilisi meetodeid.....	12
Meede 3. Arendada tooteid ja teenuseid	13
Meede 4. Tutvustada tooteid ja teenuseid.....	15
Meede 5. Rakendada tõhus planeerimissüsteem	15
Meede 6. Kirjeldada statistikatööd metainfosüsteemis	16
Meede 7. Standardida protsessid	17
Meede 8. Juurutada uus tootmissüsteem.....	17
Meede 9. Luua statistika andmeladu	18
Meede 10. Vähendada andmeesitajate tunnetatud koormust.....	19
Horisontaalsed meetmed.....	20
Meede 11. Motiveeritud ja kompetentsed töötajad	20
Meede 12. Arendada infosüsteeme.....	20
Meede 13. Tõhusam juhtimine	21
Strateegia uuendamine.....	23
Lisa 1. SWOT-analüüs.....	24
Lisa 2. Strateegia eesmärkide ja meetmete seosed Euroopa statistika tegevusjuhise näitajatega.....	25
Lisa 3. Olulisemad mõisted koos selgitustega.....	26
Lisa 4. Lühendid koos selgitustega.....	27

Sissejuhatus

Statistikaamet (SA) on riigiasutus Rahandusministeeriumi valitsemisallas. Aastate 2015–2020 strateegia on iseseisva Eesti riigi statistikaameti neljas ühtse dokumendina vormistatud pikaajaline arengukava.

Aastate 1993–2003 kohta oli arengukavasid koostatud eri vaatenurga alt. Selle perioodi võib jagada kaheks. Esialgu keskendus Statistikaamet iseseisva riigi vajadustele vastava statistikasüsteemi väljakujundamisele, seejärel aga Euroopa Liiduga (EL) ühinemise ettevalmistamisele, s.t selleks ajaks kehtinud ELi õigusaktide alusel riikliku statistika tegemise sisseseadmisele. Ressurss muudatusteks saadi maakondlike statistikabüroode sulgemisest ja nende funktsioonide koondamisest keskasutusse. Kui 1993. aastal oli statistika tegemisega hõivatud ligi 400 töötajat (k.a maakondlikud bürood), siis 2003. aasta lõpuks oli neid 350^a. Kui enne 2000. aastat oli küsitlejaid üle 200, siis 2003. aasta lõpuks oli küsitlejate ametikohti järel ainult 80.

Periood lõppes ELi *acquis communautaire*’i statistika peatüki eduka sulgemisega.

Esimesel strateegiaperioodil (2003–2007) keskenduti peamiselt sellele, et saavutada kvaliteetse statistika tegija maine rahvusvaheliselt, pakkuda arvandmete kõrvale üha enam analüüsi, võtta kasutusele riiklikud andmekogud, luua veebipõhine andmeedastuskanal ja arendada statistika levi veebipõhiseid kanaleid.

Järk-järgult loobuti varem laialt levinud n-ö tabelväljaannetest, mille põhisisu moodustasid arvandmed. Strateegiaperioodi lõpuks avaldati selliseid andmeid ainult statistika andmebaasis. Statistika kogumikest jäid püsima „Eesti statistika aastaraamat. Statistical Yearbook of Estonia“, „Eesti Statistika Kuukiri. Monthly Bulletin of Estonian Statistics“, taskuteatmikud ja rida analüütilisi väljaandeid. Sel perioodil suurenes Statistikaameti veebilehe külastatavus kolm korda, statistika andmebaasi tabelite arv ligi kaks korda ja nende vaatamiste arv neli korda. Perioodi lõpuks sai kõiki majandusüksuste statistilisi aruandeid esitada veebikeskkonnas, osaliselt või täielikult põhines riiklikel andmekogudel 41% statistikatöödest^b.

Tunduvalt paranes tarbijate teadlikkus riiklikust statistikast. Enne strateegiaperioodi algust esitati õigusakte Statistikaametile kooskõlastamiseks harva ja juhuslikult, strateegiaperioodil suurenes Statistikaameti kaasatus õigusaktide eelnõude ning andmekogude andmekoosseisu ja kasutatavate klassifikaatorite kooskõlastamisse kaks korda. Riigiasutuste maine uuringus ajakirjanike seas jõudis Statistikaamet ametite pingereas 2006. aastaks seitsmendalt kohalt kolmandale. Kasutusele võeti praegune visuaalne identiteet.

Teise strateegiaga (2008–2012) viidi fookus andmekogumiselt infoteenuse pakkumisele. Sel perioodil suurenes aastane meediakajastuste hulk ligi kolm korda – 2008. aastal oli ühe tööpäeva kohta keskmiselt 13 Statistikaameti tegevust käsitlevat meediakajastust, 2012. aastal 35. Samal ajal suurenes oluliselt veebipõhise andmekogumise osatähtsus – 35%-st 78%-ni laekunud aruannetest. Kolmandiku võrra suurenes riiklike andmekogude andmete taaskasutus – perioodi lõpuks põhines osaliselt või täielikult riiklikel andmekogudel 60% statistikatöödest. See on maksimumilähedane tulemus – riiklike andmekogude praeguse koosseisu juures oleks neid võimalik osaliselt kasutada veel 13 statistikatöö puhul, saavutades nii maksimaalselt 67%^b. Sellest tasemest ei ole enam palju võimalik edasi minna, sest ülejäänud tööd on majandusüksuste või isikute küsitlusstatistika. Ettevõtete aruannete eeltäitmine majandusaasta aruannete andmetega vähendas aruannete täitmiseks kulunud aega perioodi viimasel aastal eelmise aastaga võrreldes keskmiselt kaks korda. Tänu sellele vähenes tunduvalt ka halduskoormus.

Sel perioodil võeti vastu eelmisest põhjalikum riikliku statistika seadus, mis muu hulgas sätestas Eesti riikliku statistika süsteemi nõustava statistikanõukogu moodustamise ja statistikaprogrammi pikaajalise planeerimise, aga täpsustas ka riikliku statistika tegemiseks kogutud andmete teadusuuringuteks kasutamise korda.

Nende strateegiaperioodide kokkuvõtted on avaldatud Statistikaameti veebilehel www.stat.ee.

Et astuda ühte jalga teiste riigiasutustega ja riigieelarve planeerimisega läks Statistikaamet 2013. aastal üle rulluvale strateegiale, mis tähendab strateegia iga-aastast ülevaatamist. „**Statistikaameti arengusuunad 2013–2018**“ oli sellel teel üleminekudokument, millega sooviti süvendada protsessipõhist töökorraldust. Olulisim samm oli oktoobrist 2013 kehtiv töökorralduse muudatus, mis koondas esimese statistikaametina maailmas kõikide statistikavaldkondade andmetöötuse kesksesse üksusesse, et automatiseerimise ja standardimise tulemusena tõhusust suurendada.

Käesolev strateegia (2015–2020) on esimene strategiadokument, mille kinnitab rahandusminister. Strateegiaperioodi eesmärk on suurendada statistika asjakohasust ja avaldamise kiirust.

Äärmiselt piiratud ressursside tingimustes keskendub Statistikaamet 2015. aastal tarbijatega kokkuleppe saavutamisele, et jätta tööplaani vaid vältimatult vajalikud statistikatööd ja leida ressursse uute kohustuste täitmiseks Euroopa Liidu ees. See võib tähendada ka osa riigisiseste statistikavajaduste senisest väiksemas mahu rahuldamist. Samas jätkab Statistikaamet rahva ja eluruumide loenduse jaoks loodud infosüsteemide juurutamist teistes statistikatöodes ning tarbijate tellimuste kiirema täitmise eelduseks oleva paindlikkuse loomist organisatsioonis. Strateegia elluviimine eeldab senisest enam nii Statistikaameti sees kui ka riigi- ja eraettevõtete tegevuse käigus tekkinud andmete taaskasutamist.

^a Siin ei hõlma töötajate arv küsitlejaid ja rahvaloenduse personali.

^b Mõõdiku arvutamisel ei võeta arvesse statistikatöid, kus andmekogumist ei toimu, samuti kogumikke ja meetoodilisi töid.

Olukorra ülevaade

Ülevaade põhineb Statistikaameti SWOT-analüüsil. Vaata strateegia lisa 1.

Statistikaameti kõige olulisem tugevus on nüüdisaegses töökeskkonnas statistikat tegevad pühendunud ja kogenud töötajad^a. Amet kolis 2013.aasta sügisel uude büroohoonesse, mis on märkimisväärselt suurendanud töötajate rahulolu töökeskkonnaga. Tänu kõrgharitud, pühendunud ja kogenud töötajatele valmib rahvusvaheliselt tunnustatud ja usaldusväärne statistika, mis on tarbijatele väga vajalik, nagu näitavad regulaarsete tarbija-uuringute tulemused^b ja aina suurenev meediakajastuste hulk. Statistika programmi täitmise distsipliin on väga hea, avaldamiskalendrist kõrvalekaldumisi on üksikuid – alla 10 juhuse aastast (ca 1% avaldamistest). Parandamist vajavaid vigu on väga vähe – alla 20 juhuse aastast ehk ca 0,5% avaldamistest. Statistikaameti tugevust näitab ka see, et rahvusvaheliste missioonide hinnangud on siiani olnud positiivsed, kuigi 2014. aastal on antud mõningaid negatiivseid märke. Avaldatud statistika revideerimise määr on olnud marginaalne. Arvestades üha suurema hulga andmekogude linkimisest tulenevaid riske, on Statistikaamet üha enam tähelepanu pööranud statistika tegemiseks kogutud andmete kaitsele. Seni ei ole ühtegi andmeleket ega statistilise konfidentsiaalsuse rikkumist tuvastatud.

Statistikaameti kõige suuremad nõrkused on seotud rahaliste vahendite vähesusega. Sellest tulenevalt on ameti töötajate palgatase Tallinna ja Harjuma piirkonna kogu palgaturu tööperede^c põhipalkade mediaanidega^d võrreldes madalamaid, samuti ei ole piisavalt rahastust töötajate ümber- ja täiendusõppeks, mis oleks väga vajalik olukorras, kus üha enam hakkab muutuma ametikohtade sisu: ühelt poolt väheneb lihtsamaid töid tegevate töökohtade arv, teiselt poolt tekivad töökohad, mis eeldavad nüüdisaegset teadmust ja kompetentsi. Statistika infosüsteemi koosvõime ja ajakohasuse süsteemne arendamine on olnud viimastel aastatel piiratud mahuga. Kaasaegne info- ja tootmissüsteem on aga ameti strateegiliste eesmärkide saavutamise eelduseks. Ilma senise süsteemi ajakohastamiseta pole võimalik statistika tegemist tõhustada ja samal ajal säilitada vastavus nõuetele, mis on seatud väljundi asja- ja ajakohasusele. Eelmainitud nõrkuste koosmõju tulemuseks on näiteks see, et küsimustike arendamiseks ei ole võetud piisavalt meetmeid (nt katsetamine küsitluslaboris), mille tulemusel katsetatakse süsteemselt küsimustikke ja küsitlusmeetodeid, kasutades fookusgrupi intervjuusid, küsitlusprotsessi analüüsi jm meetodeid. Rahvusvahelised kogemused näitavad, et küsimustike parem ettevalmistus suurendab nende arusaadavust, vähendab andmeesitajate tunnetatud koormust ning andmekogumise ja andmetöötluse mahtu.

Statistikaameti kõige suuremad võimalused on seotud sellega, et nõudlus statistika järele suureneb ja oodatakse andmeid aina rohkemate nähtuste kohta ning kiiremini. Võimalusi olemasolevaid tooteid arendada ja uusi tooteid luua on mitmeid. Näiteks võib lisada tunnuseid riiklikesse andmekogudesse, suurendada Statistikaameti kehtestatud klassifikaatorite jt standardite kasutamist andmekogudes, võtta kasutusele uued andmeallikad (riigi- ja eraettevõtete tegevuse käigus tekkinud andmed, sh suurandmed nagu nt mobiilpositsioneerimine, kaardimaksekeskus, kaupluste kassasüsteemid, arveldusandmed, internetipostitused, kiiruskaamerad jms), suurendada koostööd teadusasutustega, osaleda rahvusvahelistes koostöövõrgustikes ja Euroopa statistika tegemisel, sh ühisrakenduste väljatöötamisel ja rakendamisel. See kõik võimaldaks kasutusele võtta uusi meetodeid ja tehnoloogiaid (nt esitada ja statistikat tarbida nutiseadmetes, koguda rohkem geopositsioneeritud andmeid, kasutada sotsiaalmeediat andmeallika või hoopis levikanalina) ning arendada juba olemasolevaid või uusi tooteid. Omaette grupp võimalusi on seotud Euroopa statistikasüsteemi tööjaotusega. Ühelt poolt mõne statistikavaldkonna või riikliku statistika tegemise põhiprotsessi osa koondamisega Eesti statistikaametisse, mis eeldab senisest suuremaid investeeringuid ja millega ei ole käesolevas strateegias arvestatud. Teiselt poolt lihtsam variant, mis seisneb Euroopa statistikasüsteemis välja töötatud meetodite või tarkvara kasutamises.

Statistikaameti kõige suuremad välised ohud on otseselt või kaudselt seotud rahaliste vahenditega. Suure tõenäosusega suureneb lähiaastatel veelgi konkurents töötajate pärast pankade, analüüsikeskuste ning interneti- ja infotehnoloogiaettevõtete, kes on huvitatud ameti töötajate kogemuste ja oskuste rakendamisest oma tööprotsesside tõhustamisel ja uute lisaväärtuste loomisel. Kompetentsi liikumine võib kaasa tuua olukorra, kus suureneb sõltumatute infotootjate konkurents ja nõrgeneb Statistikaameti positsioon turul. Turuolukorra nõrgenemisele võib kaasa aidata ka andmeesitajate vähenev valmisolek esitada andmeid, samuti andmekogude andmete kvaliteedi ja koosseisu muutused (andmekogudes toimuvate muudatuste kooskõlastamine riigi infosüsteemi haldussüsteemis ei taga kehtestatud klassifikaatorite kasutamist, see ei ole kohustuslik). Statistikaameti üheks suuremaks ohuks on ka see, et ELi statistikavajadus on pidevalt kasvanud ja näha on, et see suureneb üha kiiremini. EL katab sageli uute statistikatööde algatamise liikmesriikidele antavate grantidega, kuid edaspidist regulaarset statistikategemist peavad riigid ise rahastama. Sellise olukorra aktuaalseks näiteks on uued

^a Väited tuginevad 2014. aasta töötajate rahulolu-uuringu hinnangutele.

^b Tarbija-uuringuid on tehtud alates 1996. aastast ja nende tulemustega saab tutvuda <http://www.stat.ee/tarbijauringud>

^c Fontese Tööperede Kataloog on tööde klassifitseerimise süsteem, mis teeb erineva sisu ja vastutusega tööd omavahel võrreldavaks ning loob sisendi ettevõtte palgasüsteemi ülesehitamiseks ning tööde turuvõrdluse tegemiseks.

^d Mediaanpalgast saavad pooled palgatöötajad vähem ja pooled rohkem palka.

keskkonnaarvepidamised^a, mille metoodika on grantide varal välja arendatud või arendamisel, kuid mille pidev tegemine edaspidi tähendab olemasoleva keskkonnastatistika kõrval teise vähemalt samas mahu töö tegemist^b.

Missioon^c

Statistikaameti põhiülesanne on pakkuda Eesti kohta usaldusväärset ja objektiivset infot.

Statistikaamet on ellu kutsunud selleks, et teha riiklikku statistikat. Riiklik statistika on avalik info, mis vastab kindlatele põhimõtetele ja kvaliteedikriteeriumidele. Need on kokku lepitud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni piirkonnas^d ja Euroopa Liidu asutamislepingus (artikkel 285)^e ning põhjalikumalt lahti seletatud Euroopa statistika tegevusjuhises^f. Vastavust Euroopa statistika tegevusjuhisele hindavad sõltumatud eksperdid. Eesti eelmine hindamine oli aastal 2006, järgmine on kavas 2015.

Usaldusväärsus tähendab seda, et Statistikaameti tehtud riiklik statistika kajastab võimalikult tõetruult, täpselt ja järjepidevalt tegelikku olukorda ning et andmeallikad ja statistika tegemise meetodid valitakse teaduslike kriteeriumide alusel.

Objektiivsus tähendab statistika süstemaatilist ja mõjutusteta tegemist, mis eeldab ametialaste ja eetikareeglite järgimist ning tegevuse läbipaistvust nii tarbija kui ka andmeesitaja jaoks.

Seega on riikliku statistika kuuest kvaliteedikriteeriumist (erapooletus, usaldusväärsus, objektiivsus, ametialane sõltumatus, tasuvus ja statistiline konfidentsiaalsus) esile toodud kaks, mis koondavad ülejäänuid. Näiteks ei saa olla usaldusväärne ilma erapooletuse ja tarbijate võrdse kohtlemiseta või valida statistika tegemise meetodeid ametialase sõltumatuseta või eeldada, et andmeesitajad usaldavad Statistikaameti kasutusse oma andmed, kui me ei pea kinni statistilisest konfidentsiaalsusest.

Statistikaamet pakub infot Eesti kohta. Et Statistikaamet on Euroopa statistikasüsteemi (ESS) osa, on tema ülesanne pakkuda riiklikku statistikat Eesti kohta ka väljaspool Eestit. ESS on partnerlus, mis koosneb liikmesriikide statistikaametitest ja Eurostatist. Üldjuhul Eurostat ise statistikat ei tee, vaid koondab liikmesriikides tehtut. See partnerlus tagab ESSis tehtava statistika võrreldavuse ajas ja ruumis. Peale Euroopa Liidu esitab Statistikaamet Eesti statistikat veel paljudele rahvusvahelistele organisatsioonidele, nagu ÜRO, OECD jpt.

Peale selle on Statistikaamet Euroopa statistika vahendaja Eesti tarbijale, kasutades oma kogemust ja teadmisi.

Visioon^h

Riiklik statistika on usaldusväärse info esmane allikas.

Olukorras, kus tekkiva ja kättesaadava info hulk üha kiiremini suureneb, muutub aina olulisemaks info, mille kvaliteeti saab põhjalikumalt kontrollimata usaldada. Mida tegusam on inimene ja mida rohkem on tal vaja otsustada ja oma otsuseid põhjendada, seda kriitilisem on vajadus usaldusväärse statistika järele. Statistikaameti potentsiaal on rahuldada just sellist ühiskonna vajadust.

Tunnuslause

Teadlikud otsused!

Teadlike otsuste tegemiseks on vaja kvaliteetseid arvandmeid, mida pakub Statistikaamet.

Tunnuslause kasutame Statistikaameti toodete ja teenuste tutvustamisel ning reklaammaterjalidel.

^a Materjalivoo arvepidamine, keskkonnamaksude arvepidamine, õhuemissioonide arvepidamine, keskkonnateenuseid ja -tooteid tootva sektori arvepidamine, keskkonnakaitsekulutuste arvepidamise makrotasand, energia arvepidamine. 2015-2019 programmist on väljas kolm viimati mainitud tööd, esimesed on programmis põhistatistika töödena juba sees.

^b Eurostat on asunud rakendama ja välja töötama keskkonnaarvepidamisi, mille andmed on olulised strateegia „Euroopa 2020” rakendamise raames poliitika kujundamise ja prognooside tegemise jaoks nii poliitikaettepanekute ettevalmistamise kui ka poliitika rakendamise ja mõjuaruannete esitamise puhul. Tuginedes arenenud statistikaasutuste praktikale eeldab Eurostat satelliitarvepidamiste väljatöötamisel integreeritud andmekogumite olemasolu kõigi liikmesriikide statistikasüsteemides ja seda, et statistikaasutused on võimelised tootma üksikasjalikku integreeritud statistikat. Paraku ei ole Eestis keskkonna aspektid statistikasüsteemi sellisel tasemel integreeritud, et väga lihtsalt ja ilma lisapingutusteta kvaliteetseid satelliitkontosid luua. Kvaliteetsete kontode loomine eeldab keskkonna ja majandusandmetike detailsel tasemel seostamist.

^c Missioon on asutuse olemasolu põhjus ja põhjendus.

^d ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni piirkonnas <http://www.stat.ee/dokumendid/19430>

^e Euroopa Liidu asutamisleping (artikkel 285) <http://www.legaltext.ee/text/et/T81065.htm>

^f Euroopa statistika tegevusjuhises http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/code_of_practice

^g Euroopa statistika tegevusjuhise ja käesoleva strateegia eesmärkide ja meetmete täpsemaid seoseid kirjeldab Lisa 3.

^h Visioon on vaade tulevikku, mis näitab, milliseks kavatseb asutus areneda.

Põhiväärtused

Statistikaameti missiooni ja visiooni elluviimisel lähtume otsustamisel ja suhtlemisel huvigruppidega kolmest põhiväärtusest.

- Usaldusväarsus
- Koostöö
- Uuenduslikkus

Usaldusväarsus

Usaldusväarsuse all mõtleme Statistikaametis järgmist:

- meie tehtud statistika tugineb teaduslikult põhjendatud ja rahvusvaheliselt tunnustatud metoodikale
- selgitame kasutatud metoodikat ja avaldatud statistikat
- meie tehtud statistika on tarbijatele võrdselt kättesaadav
- oleme oma töös erapooletud ja sõltumatud
- meie tegevus on eetiline ja läbipaistev
- meile usaldatud andmed on kindlalt kaitstud
- meie töötajad on oma ala motiveeritud asjatundjad

Koostöö

Koostöö all mõtleme Statistikaametis järgmist:

- oleme suhtlemises avatud ja otsekohesed
- näeme ette tarbija vajadusi ja reageerime kiiresti
- arvestame oma töös andmeesitajate tagasisidet
- osaleme riigisisises ja rahvusvahelises statistikakoostöös
- meie töötajate koostöö on ühiste eesmärkide täitmise oluline eeldus
- peame oma lubadustest kinni

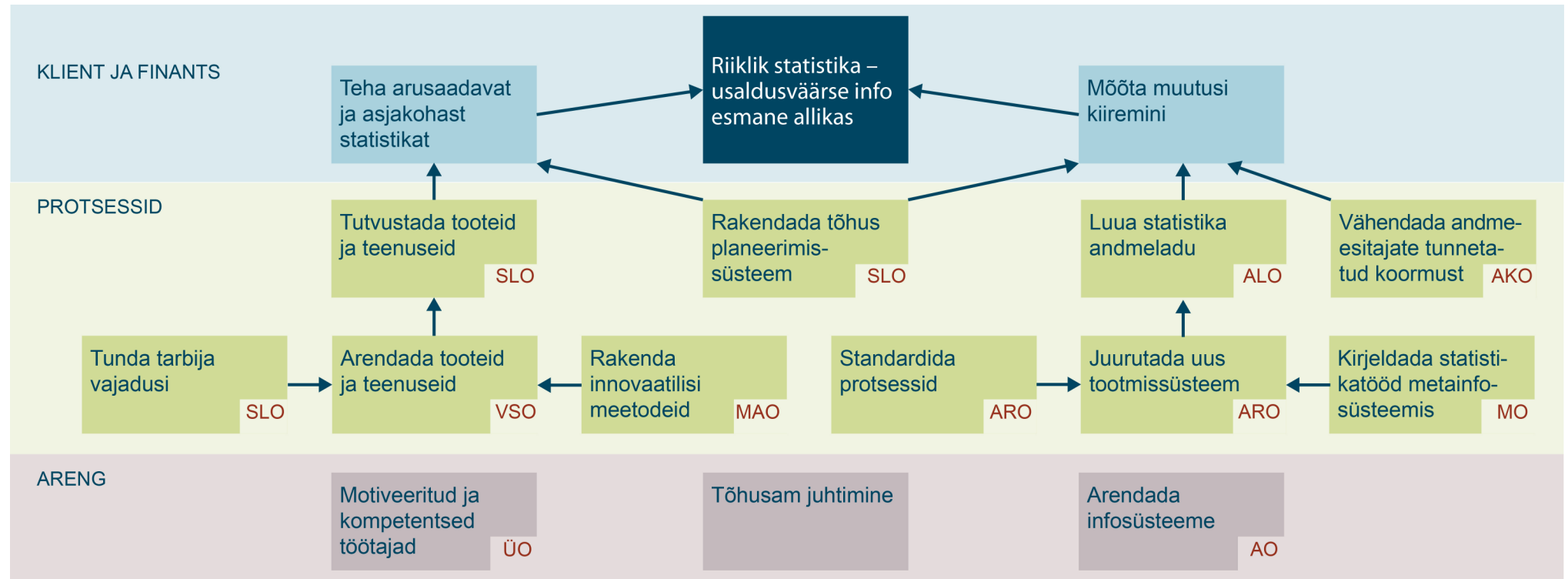
Uuenduslikkus

Uuenduslikkuse all mõtleme Statistikaametis järgmist:

- meie töötajate arvamus ja initsiatiiv on Statistikaameti arengu alus
- statistika arendamisel, tegemisel ja levitamisel kasutame ajakohast tehnoloogiat
- võtame kasutusele andmelaol põhineva statistika integreeritud tootmise mudeli
- mitmekesistame statistika esitust ja võtame kasutusele uusi levikanaleid
- taotleme igas tööloiguses kvaliteeti ja tõhusust

Strategiakaart

Statistikaameti strategiakaart aitab paremini mõista missiooni ja visiooni elluviimiseks seatud peamiste eesmärkide ja meetmete omavahelisi seoseid. Peamised eesmärgid ja meetmed on täpsemalt kirjeldatud järgnevas strateegia peatükkides.

Peamised eesmärgid

Käimasoleval strateegiaperioodil panustab Statistikaamet kahes suunas: et riiklik statistika kajastaks tarbijatele huvipakkuvat ehk **asjakohaseid** valdkondi, tagades järjepidevuse ka pikemas perspektiivis (aegpidevuse), ning teeks seda **arusaadavalt** ja võimalikult **kiiresti**.

Seega on Statistikaametil aastateks 2015–2020 kaks peamist eesmärki^a.

- Teha arusaadavat ja asjakohast statistikat
- Mõõta muutusi kiiremini

Eesmärk 1. Teha arusaadavat ja asjakohast statistikat

Statistikaamet on teenindav organisatsioon, mis teeb riiklikku statistikat. Seda aga ainult juhul, kui ühiskonnas seda statistikat kasutatakse. Kasutatakse statistikat siis, kui see kajastab ühiskonna jaoks asjakohaseid teemasid, tehes seda arusaadavalt. Enamik inimesi kasutab riiklikku statistikat meedia vahendusel, mingi hulk avaliku andmebaasi ja analüüside tasemel ning veelgi väiksem hulk üksikandmetena teadusuuringuteks. Statistikaamet peab teenindama kõiki kolme põhigruppi.

Statistikaameti peamine ülesanne on tagada riigi baasstatistika, s.t teha riikliku statistika programmis olevad statistikatööd, avaldades VV korralduses kokkulepitud väljundnäitajad, aga teha ka tellimustöid. Olukorras, kus tarbijale vajalik statistikatöö statistikaprogrammi ei mahu, sest puudub piisav avalik huvi, peab tal olema võimalus töö oma raha eest tellida. Selleks peab Statistikaamet arendama välja tellimustööde tegemise võimekuse ja kirjeldama tarbijale arusaadavad teenused tellimustööde esitamiseks. Seejuures ei tohi tellimustööde tegemine segada statistikaprogrammi koostamist ega täitmist.

ELi statistikavajadus on pidevalt suurenenud ja suureneb üha kiiremini. Paljud statistikatarbijad ootavad samal ajal üha üksikasjalikumat statistikat üha väiksemate piirkondade ja suurema hulga nähtuste kohta. Üha üksikasjalikuma statistika tegemine ilma andmeobjektide koormust oluliselt suurendamata eeldab uute andmeallikate, töömeetodite ja tööriistade kasutamist.

^a Vt lisa 2 strateegiakaardil kliendi- ja finantsvaade.

Eesmärgi saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Riikliku statistika kasutamine otsuste tegemisel, % ^{a RM}	60 ^b	59	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥ 65	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥ 70
Tarbijate vajadustega arvestamine ^{c RM}	6,9 ^b	7,2	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥ 7	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥ 7
SA usaldusväärsus ^{c RM}	8,0 ^b	8,3	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥ 7	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥ 7
Rahvusvaheliste missioonide hinnangud ^{RM}	Vastab nõuetele	Vastab nõuetele	Vastab nõuetele	Vastab nõuetele	Vastab nõuetele	Vastab nõuetele	Vastab nõuetele	Vastab nõuetele
Meediakajastused ^{d RM}	7 853 ^e	≥ 6 000	≥ 6 000	≥ 6 500	≥ 6 500	≥ 7 000	≥ 7 500	≥ 8 000
Statistika andmebaasi külastused ^f , kasv eelmise aastaga võrreldes, %	242 257	0	10	15	15	10	10	5
Avaldamiskalendrist kõrvalekalldumine ^{RM}	9 (sh 4x varem)	0	0	0	0	0	0	0
Täitmata ELi määrused ^g	1	0	0	0	0	0	0	0
Tarbijatele tegemata tööde maksumuse osatähtsus SA eelarves, % ^g	3,9	0	0	0	0	0	0	0
Täidetud tellimustööde osatähtsus eelarves, % ^{RM}	0,7	1,0	1,2	1,4	1,5	1,7	1,7	1,7

Eesmärk 2. Mõõta muutusi kiiremini

Aina kiiremini muutuv maailmas eeldavad statistikatarbijad, et saavad statistikat neid huvitavate nähtuste kohta võimalikult kiiresti, kõige parem kui reaaliajas. Kiirus tähendab siin andmete ajakohasust ehk ajavahemikku vaatlusperioodi lõpust kuni avaldamiseni, kuid ka tellimustööde kiirust ehk aega, mis kulub tellimustöö saamisest selle täitmiseni.

Selliste ootuste täitmine eeldab statistikaasutustelt senisest tõhusamaid protsesse, neid toetavaid infosüsteeme ning hästi süstematiseeritud ja metainfoga varustatud andmestikke. Kiiruse seisukohalt oleks kõige parem, kui andmeid saaks otse teistest infosüsteemidest, sest inimeste ja ettevõtete küsitlemine on üsna aeganõudev ja kallis.

Statistikaamet on alustanud sisemiste protsesside optimeerimisega. Uue töökorralduse toetamiseks on muudetud oluliselt struktuuri ja alustatud protsesside tõhustamist. Rahva ja eluruumide loenduse tarbeks arendatud infosüsteeme kohendatakse selliselt, et neid oleks võimalik kasutada ka teiste statistikatööde puul. Koos uute infosüsteemide juurutamisega on käsile võetud ka metaandmete kirjeldamine ja andmelao loomine. Kõik need ettevõtmised loovad eelduse teha riiklikku statistikat senisest oluliselt kiiremini ja taaskasutada juba süstematiseeritud andmeid senisest tõhusamalt. Suurenenud tõhususe arvelt on võimalik parandada töötajate palgataset. Samas on selge, et peamiselt tõhusust taotledes võib riikliku statistika kvaliteet sedavõrd kannatada, et see infoliik muutub potentsiaalse tarbija jaoks väärtusetuks.

^a Põhitarbijate hinnang tarbijauuringus. % näitab, kui paljud kasutavad riiklikku statistikat otsuste tegemisel.

^b 2011. aasta andmed.

^c Põhitarbijate hinnang tarbijauuringus kümnepunktskaalal.

^d 2007. aastast alates ostetakse meediamonitooringut sisse ETA Uudistetalituse OÜ käest.

^e Meediakajastuste koguarvust 21% on 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse teemal.

^f Külastus on kasutaja külastuskord veebilehel (veebilehel alustatud sessioon). Kui kasutaja vähemalt 30 minuti jooksul lehel midagi ei tee, loetakse külastus lõppenuks ja kasutaja järgmine tegevus veebilehel on juba uus külastuskord. Kui kasutaja lahkub veebilehelt, kuid külastab lehte 30 minuti jooksul uuesti, läheb see arvesse ühe külastusena.

^g 2013. aastal jäi tarbijatele tegemata üks ELi määrusega kohustuslik statistikatöö (äriteenuste tootjahinnaindeksi arendus), kaks ELi määrusega tööd, mille andmeedastuskohustus tekib tulevikus (pensionide satelliitkonto, ESA 2010 andmeedastusprogrammi juurutamine) ja kuus muud tööd, haldusandmete laialdasem kasutamine, sõiduaudode kasutamine, väliskülalised Eestis, 1989. aasta rahvaloenduse andmete geokodeerimine, tööjõu arvepidamine, aegridade taastamine). Nende tööde kogumaksumus oli 352 000 eurot ja SA eelarve oli 8 943 600 eurot.

Eesmärgi saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Andmete ajakohasus ^a RM	7,2 ^b	≥ 7	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥ 7	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta
Teabe-nõuetele ja tellimus-töödele vastamise kiirus ^a RM	7,7 ^b	≥ 7	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	≥ 8	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta	Ei mõõdeta
Aja-kohasuse ^c eesmäärke täitvate tööde osatähtsus ^d , %	60,9	62	64	66	67	68	69	70
Põhistatistika töö tegemiseks keskmiselt kulunud aeg ^e	1956h	1930h	1910h	1880h	1840h	1800h	1780h	1760h
Andmekogudest saadud registri-muutujate osatähtsus ^f , % RM	Ei mõõdetud	Ei mõõdeta	Sihtmärgid saab määrata pärast registrimuutujate kirjeldamist (2015)					
Andmeesitajate tunnetatud koormus (hinnang) ^{RM}	Ei mõõdetud	Mõõtmis-metoodika on väljatöötatud	Mõõtmist alustatakse 2015					

^a Põhitariibijate hinnang tarbijauuringus kümnepunktiskaalal.

^b 2011. aasta andmed.

^c Ajavahemik vaatlusperioodi lõpust avaldamiseni.

^d Eesmärgid on statistikatööde avaldamissagedustele seatud järgmiselt: kuu - 24 päeva (ehk 80% 30st päevast), kvartal - 68 päeva (75% kvartali pikkusest), aasta - 275 päeva (75% aasta pikkusest). Täpsem metoodika ja arvutuskäik eraldi failis.

^e Tööaja analüüsi süsteemis Timelogic põhistatistika statistikatöödele märgitud tegelikult töötatud tunnid on jagatud statistikaprogrammi põhistatistika statistikatööde vahel ja seeläbi leitud keskmiselt ühele põhistatistika statistikatööle kulunud aeg.

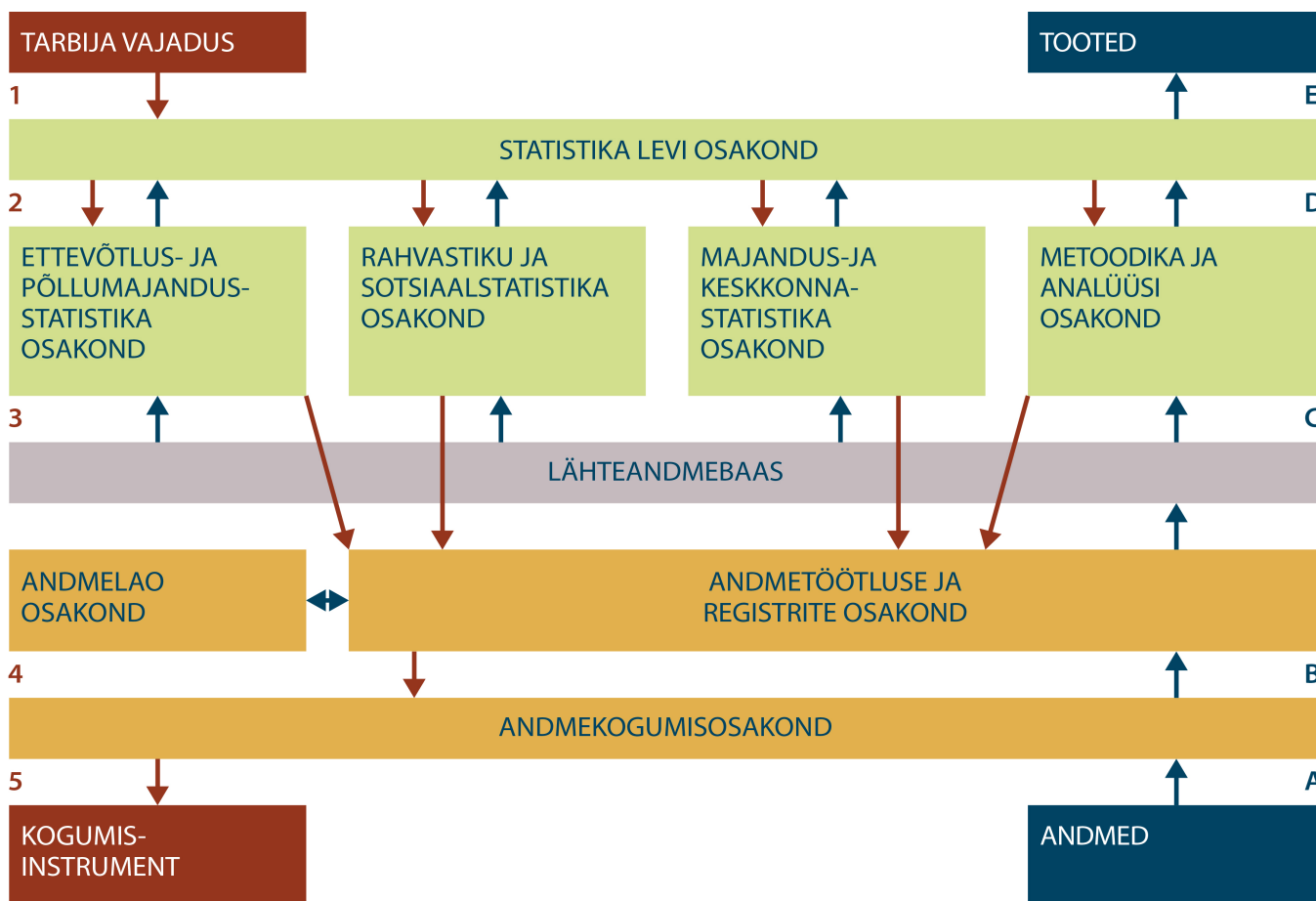
^f Registrimuutujate hilisem ühtlustamine võib kaasa tuua nende koguarvu vähenemise.

Peamised meetmed

Statistikaameti töökorraldus on protsessipõhine – ühe osakonna väljund on teise osakonna töö sisend.

Lihtsustatult on Statistikaameti tööprotsess järgmine. Statistika levi osakond selgitab välja ja konsolideerib tarbijate vajaduse (1), mille valdkonnastatistika osakonnad kirjeldavad statistikatööde kaupa väljundnäitajadena statistikaprogrammi (2). Seejärel leiab andmetöötluste ja registrite osakond nende väljundnäitajate saamiseks vajalikud sisendnäitajad, määrab kindlaks küsitletavad ja koostab kogumiseks küsimustikud jms (3). Andmelao osakond teostab küsimustikud, töötlusprogrammid ja andmelao (4). Andmekogumisosakond teavitab küsitletavaid tekkinud andmeesitamiskohustusest (5). Andmeesitajad täidavad küsimustikud või saadavad andmed ülekandeprogrammiga andmekogumisosakonda, kes neid selles töös vajadusel toetab (A), aga ka andmeid täpsustab ja kontrollib. Andmetöötluste ja registrite osakond töötleb andmed (nt töötab välja andmete kontrolli reeglid, haldab uuringute üldkogumeid ja valimeid, käsitleb erindeid, arvutab kaalud jms) (B) ja paneb need koos kvaliteediraportiga lähteandmete lattu (C), kust valdkonnastatistika osakonnad neid statistika arvutamiseks ja väljundite koostamiseks kasutavad (D). Metoodika ja analüüsi osakond erineb teistest statistikaosakondadest selle poolest, et tegeleb n-õ regulaarse tootmise asemel valdavalt uute meetodite rakendatavuse katsetamise ja ühekordsete programmiväliste statistikatöödega, aga toetab metoodiliselt ka kõiki Statistikaameti osakondi. Selle osakonna ülesanne on eest vedada ka Statistikaameti analüüsisuutlikkuse suurendamist. Statistika levi osakond tagab kanalid (statistika andmebaas, veebileht, trükised jms) väljundi tarbijatele kättesaadavaks tegemiseks ning nõustab neid statistika tarbimisel (E). Nimetatud osakondi toetavad metaandmete osakond, arenduste osakond ja üldosakond.

Strateegiliste eesmärkide elluviimiseks on Statistikaamet kavandanud kolmteist meetet^a. Iga meetme puhul on määratud meetme eestvedamise eest vastutav osakond, mis ei tähenda aga seda, et nimetatud osakond saaks ilma teiste osakondade panuseta vastava meetme rakendada.

^a Vaata lisa 2 strateegiakaardil protsessi- ja arenguvaade.

Meede 1. Tunda tarbija vajadusi

Statistikaamet ei tee riiklikku statistikat enda jaoks, vaid vastavalt tarbija soovidele ja vajadustele. Ei ole aga olemas universaalset tarbija vajadust, vaid väga erinevate vajadustega tarbijad. Et neid vajadusi välja selgitada, tuleb tarbijad segmentida ja nende segmentide vajadusi tundma õppida, tehes selleks tarbijauuringuid, korraldades fookusgrupe, süstematiseerides tarbijate tagasisidet, kohtudes avaliku huvi esindajatega, tundes kehtivate ja ettevalmistatavate ELi määruste sisu jms. Seejuures on oluline teada ka tarbijate tulevase vajadusi.

Selle meetme eestvedaja on statistika levi osakond (SLO).

Saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Statistikatöö muutmiseks tehtud parendusseminaride arv (SA sees)	Ei mõõdetud	Ei mõõdetud	10	15	20	30	40	50
Tarbijate tehtud ettepanekud	188	250	250	250	250	250	250	250
Tarbijate vajaduste selgitamiseks toimunud kohtumised (nt fookusgrupp) ^a	52	57	60	60	65	65	65	65

- Määrata olulisemate toodete ja teenuste sihtgrupi profiil – 2015
- Juurutada toodete ja teenuste disaini protsess – 2015
- Luua olulisemate toodete ja teenuste elutsükli jälgimise ja arendamise süsteem – 2016
- Vaadata üle toodete ja teenuste kataloog lähtuvalt sihtgruppide vajadustest ja vajadusel seda täiendada – 2016

Meede 2. Rakendada innovaatilisi meetodeid

Tarbijate üha kasvavate vajaduste rahuldamiseks saab tehnoloogilisi võimalusi ja teaduse arengut kasutades samade ressurssidega rohkem ja mitmekesisemat statistikat teha. Statistikaamet ei pretendeeri siinkohal päris uute meetodite väljatöötamisele, vaid panustab mujal väljatöötatu kohandamisele. Selleks tuleb meetodika arenguga kursis olla, uusi meetodeid Eesti tingimustes katsetada, teha nn eksperimentaalstatistikat ja seejärel tulemus regulaarstatistika tegemisse juurutada. Innovatsioon, nt mobiilpositsioneerimise põhjal turismistatistika tegemine, eeldab lisainvesteeringut.

Selle meetme eestvedaja on meetodika ja analüüsi osakond (MAO).

Saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Arendusprojektidele kulunud aeg, h ^b	103 100	120 000	125 000	130 000	135 000	140 000	145 000	150 000
Ettevalmistusele kuluva aja osatähtsus põhiprotsessi koguaajas, % ^c	13,7 ^d	17	20	22	25	27	29	30

- Uuendada meetodikat

^a Kohtumised tarbijatega (ministeeriumid, maavalitsused, KOVid, ametid, erialaliidud jne).

^b Arendusprojektideks on statistikaprogrammi arendustööd, sh välisprojektid.

^c Statistikaametis märgitakse tööaega UNECE eestvedamisel välja töötatud põhiprotsessi mudeli Generic Statistical Business Process Model (GSBPM) 4.0 põhisel. Ettevalmistuseks loetakse põhiprotsessi etappidele 1–3 ja 9 märgitav aeg. Need etapid on: 1. Vajaduste täpsustamine; 2. Tootmissüsteemi disain; 3. Tootmissüsteemi teostus; 9. Hindamine.

^d 2013. aastal kulus ettevalmistusele 40 272 h ja kogu põhiprotsessile 294 428 h.

- modelleerida leibkondade energiatarbimise jaotus (MAO) – 2015
- tööturu kuiste hinnangute metoodika (MAO) – 2015
- töötada välja metoodika, mis tagaks Eesti piirkondliku arengu monitooringu võimalikkuse keskus-tagamaa süsteemis (MAO) – 2015
- residentsuse määramise metoodika REGRELi ja rahvastikustatistika jaoks (RSSO) – 2015
- erindite leidmise ja käsitlemise metoodika (MAO) – 2016
- võtta ELi-sisese kaupade saabumise statistika tegemiseks kasutusele teiste liikmesriikide kaupade lähetamise andmestik (EPSO) – 2016
- majandusüksuste kalendriaasta profiili metoodika (ARO) – 2016
- moderniseerida majandusüksuste statistika (FRIBS^a) (EPSO) – 2017
- ajakohastada leibkondade energiatarbimise jaotuse mudel (leibkondade küsitlus) (MAO) – 2018 (osaliselt rahastuseta)
- töötada välja ja rakendada metoodika, mis võimaldaks ümber arvutada omavalitsusüksuste kohta käiva statistika muutuva haldusjaotuse tingimustes (MAO) – 2019
- Käivitada küsitlusalabor (osaliselt rahastuseta) (MAO) – 2016
- Laiendada administratiivsete andmeallikate kasutust
  - kujundada palgastatistika tegemine ümber Maksu- ja Tolliameti andmestikule (EPSO) – 2015
  - võtta energiastatistika tegemisel kasutusele Keskkonnaministeeriumi ning Maksu- ja Tolliameti andmestikud (EPSO) – 2016
  - täiendada majandusaasta aruannete andmete kasutamise metoodikat (EPSO) – 2016
  - võtta põllumajandusstatistika tegemisel laialdasemalt kasutusele Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) andmestikud (EPSO) – 2015 (I etapp), 2016 (II etapp)
- Võtta kasutusele suurandmed
  - kasutada krediitkaardimaksete andmeid turistide kulutuste hindamisel, võimalusel koostöös Eesti Pangaga (EPSO) – 2017
  - välja töötada ja täiendada registripõhise rahva ja eluruumide loenduse (REGREL) metoodika, sh hinnata mobiilpositsioneerimise andmete jms kasutamise võimalusi Eesti elanike elukoha täpsustamisel (MAO) – 2017
  - energiastatistika tegemisel kasutada Eleringi energia tarbimise andmestikku (EPSO) – 2018

Meede 3. Arendada tooteid ja teenuseid

Tarbijate vajaduste tundmine ja innovaatiliste meetodite kasutuselevõtt loob eelduse luua uusi statistikatooteid ja arendada olemasolevaid. Sellised tooted on näiteks Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal palgastatistika tegemine, ELi määruse alusel arvepidamiste koostamine, Statistikaameti veebilehelt andmeid uuendav nutirakendus jms. Uued statistikatooted kirjeldatakse statistikatööna statistikaprogrammis.

2014. aastal jäid statistikaprogrammist välja juba jõustunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 691/2011 (Euroopa keskkonnamajandusliku arvepidamise kohta) järgsed statistikatööd „Keskkonnamaksude arvepidamine“ ja „Materjalivoo arvepidamine“, mille puhul on iga-aastane kontode loomine kohustuslik. Alates perioodist 2015-2019 on eelmainitud tööd lisatud statistikaprogrammi. 2014. aastal võeti vastu keskkonnaarvepidamise määruse muudatus, mille tõttu tuleb statistikaprogrammi lisada veel kolm uut statistikatööd: keskkonnakaupade ja -teenuste sektori arvepidamine, keskkonnakaitsekulutuste arvepidamise makrotasand ja energia arvepidamine.

Euroopa keskkonnamajandusliku arvepidamise määruses 691/2011 on loetletud seitse uut moodulit (näiteks metsanduse ja vee arvepidamine), mille lisamine statistikaprogrammi ja selle kiirus sõltuvad ühelt poolt komisjoni ettepanekutest ja Eurostati metoodikaarendustest, teiselt poolt aga kohaliku tarbija vajadustest ja huvist. Keskkonnastatistika on aga valdkond, mille järele kasvab ühiskonna vajadus kiiremini kui teiste valdkondade puhul.

Selle meetme eestvedajad on valdkonnastatistika osakonnad (VSO^b).

^a FRIBS – framework regulation integrating business statistics.

^b Valdkonnastatistika osakonnad on ettevõtlus- ja põllumajandusstatistika osakond, majandus- ja keskkonnastatistika osakond, rahvastiku- ja sotsiaalstatistika osakond.

Saavutamise määdikud ja sihttasemed

Määdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Uued statistikatööd ^a	13	4	1	1	1	1	1	1
Uute statistika-tööde kogu-maksumus, tuhat eurot	281,1	75,3	15	5,7	7,5	Ei ole hetkel teada	Ei ole hetkel teada	Ei ole hetkel teada
Parendatud statistikatööd ^b	10	26	35	37	39	41	43	45
Tellimistööde täitmisest saadud tulu ^c , eurot	40 000	60 000	72 000	85 000	90 000	100 000	100 000	100 000

- ELi otsekohalduvatest õigusaktidest ja rahvusvahelistest lepingutest lähtuvad uued statistikatööd
  - juurutada Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi uus meetodika (ESA 2010) rahvamajanduse arvepidamise näitajate aegreast 1995–1999 (MKSO) – 2015
  - juurutada keskkonnamaksude arvepidamine (MKSO) – 2015
  - juurutada materjalivoo arvepidamine (MKSO) – 2015
  - töötada välja ja juurutada põllumajandusmaa ostu-müügi- ja rendihindade statistika (EPSO) – 2015
  - töötada välja ja juurutada keskkonnakaitsekulutuste arvepidamine (MKSO) – 2015
  - kirjeldada EÜ eelarve omavahendite, kogurahvatulu ja kaalutud keskmise käibemaksumäära statistika meetodika (MKSO) – 2015
  - töötada välja ja juurutada individuaaltarbimise viiekohaline klassifikaator (COICOP) leibkonna eelarve uuringus kulutuste kodeerimisel (RSSO) – 2015
  - töötada välja ja juurutada täiskasvanute koolituse uuring isiku tasandil (RSSO) – 2016
  - töötada välja ja juurutada täiskasvanute koolituse uuring ettevõtte tasandil (RSSO) – 2016
  - töötada välja ja juurutada andmemudel lühiajastatistika tähtaegade lühendamiseks vastavalt andmeedastusprogrammile Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi uue meetodika (ESA 2010) järgi (MKSO) – 2016
  - töötada välja ja juurutada keskkonnakaitseteenuste ja -kaupade sektori arvepidamine (MKSO) – 2016
  - töötada välja ja juurutada äriteenuste tootjahinnaindeksid määrusest tulenevate ja praegu katmata tegevusalade kohta (MKSO) – 2016
  - töötada välja ja juurutada individuaaltarbimise viiekohaline klassifikaator (COICOP) tarbijahinnaindeksites (MKSO) – 2016
  - töötada välja ja juurutada energia arvepidamine (MKSO) – 2017
  - töötada välja ja juurutada pensionide satelliitkonto koostamise meetodika Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi (ESA 2010) järgi (MKSO) – 2017
- Riigisisese tarbija vajadustest lähtuvad uued statistikatööd
  - töötada välja rahvastikuarengu statistika (RSSO) – 2015
  - mõõta palgaerinevusi ning meeste ja naiste ebavõrdsust tööturul (RSSO) – 2015
  - juurutada leibkonna eelarve uuring (RSSO) – 2015
  - mõõta teenuste väliskaubandust (EPSO) – 2015
  - korraldada REGRELi esimene prooviloendus (MAO) – 2016
  - avaldada interaktiivne rahvastikupüramiid maakondade kohta (SLO) – 2017
  - mõõta mediaanpalka tegevusala, omavalitsusüksuse, ameti, vanuse ja hariduse järgi, pendelrändestatistikat, töökohtade arvu omavalitsusüksuse, tegevusala ja ameti järgi; meeste ja naiste palgalõhet ameti, maakonna ja hariduse järgi (eeldus – koos maksustamisandmetega kogutakse ka statistika tegemiseks vajalikud andmed) (EPSO) – 2017

^a Statistikaprogrammi lisandunud uued statistikatööd (võrreldes eelmise aasta statistikaprogrammiga).

^b Statistikaprogrammi koostamisel tehtud ettepanekud, mis on arvesse võetud.

^c Täidetud tellimustööde maksumus, millest on lahutatud otsesed kulud (nt küsitajate tööjõukulu, transpordikulud, muud majanduskulud).

- koostada statistikaväljaanne „Eesti Vabariik 100“ (MAO) – 2017
- korraldada REGRELi teine prooviloendus (MAO) – 2018
- Olemasolevate statistikatööde olulised laiendused (sisetarbijale suunatud)
  - töötada välja tööjõu-uuringu ja sotsiaaluuringu hariduse ja sissetuleku tunnus administratiivandmete põhjal (RSSO) – 2015
  - katsetada sotsiaaluuringus kombineeritud (CAPI, CATI, CAWI) küsitlusmeetodit (RSSO) – 2016
  - töötada välja ettevõtete majandusnäitajad tegevusalagrupi järgi omaavalitsusüksuse tasandil (EPSO) – 2016
  - töötada välja koolidele mõeldud statistikatoode (SLO) – 2017
  - arendada piirkondliku statistika portaali (MAO) – 2020
- Muud tööd eesmärgiga toetada statistika kasutatavust
  - juurutada SDMX-andmestruktuurid rahvamajanduse arvepidamise väljundnäitajate edastamiseks rahvusvahelistele organisatsioonidele (MKSO) – 2015
  - koostada kvartalikirja uus kontseptsioon (MAO) – 2015
  - siduda sisend väljundiga „Minu statistika“ vahendusel – 2017 (rahastuseta)
  - töötada välja ja juurutada makromajandusstatistika tootmiskeskond (RAAS) (MKSO) – 2018

Meede 4. Tutvustada tooteid ja teenuseid

Statistikaamet teeb uusi statistikatoteid ainult nõudluse olemasolul. Kui toode või teenus on kättesaadav, tuleb sellest vastavat tarbijasegmenti (nii aktiivseid kui ka potentsiaalseid tarbijaid) aktiivselt teavitada ning toodet või teenust neile tutvustada. Vajadusel tuleb tarbijaid nõustada.

Selle meetme eestvedaja on statistika levi osakond (SLO).

Saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tarbijakoolitustel osalenud	350	360	360	400	400	400	400	400
Tarbijakoolitused	10	10	12	15	15	15	15	15
Tooteid ja teenuseid tutvustavad kohtumised (v.a tarbijakoolitused)	49	49	55	55	55	55	55	55
Tooteid ja teenuseid tutvustavatel kohtumistel osalenud (v.a tarbijakoolitused)	1500	1500	1600	1600	1600	1600	1600	1600

- Koostada toodete ja teenuste levistrateegia, sh tasulised tooted ja teenused – 2015
- Tutvustada tarbijatele uue andmebaasi tarkvara (.Stat) eeliseid ja kasutamist, sh avaandmete võimalusi – 2015
- Luua võimalus veebilehele ja „Eesti statistika“ nutirakendusse andmete võtmiseks .Stat andmebaasist – 2015
- Koostada Statistikaametis välja töötatud rakenduste (eSTAT, iMeta, VAIS jms) tutvustavad materjalid eesti ja inglise keeles – 2016
- Töötada välja ja rakendada majandusüksuste andmeesitajate teavitamise ja koolitamise süsteem – 2017
- Tõhustada koostööd venekeelse meediaga ja avaldada pressiteated vene keeles – 2017
- Töötada välja rakendus „Minu statistika“ – 2017 (rahastuseta)
- Töötada välja tarbijakoolituste süsteem – 2018

Meede 5. Rakendada tõhus planeerimissüsteem

Protsessipõhine töökorraldus eeldab senisest tõhusamat planeerimist, sest kui üks osakond oma tööetapi lõpetab, peab teine osakond olema valmis selle tulemi vastu võtma ja sellega edasi töötama. Kui tulemi jääb ootele, ei muuda protsessipõhine töökorraldus tööd tõhusamaks ja statistikatöö tegemist lühemaks, vaid hoopis pikemaks.

Statistikaprogrammis olevate statistikatööde vahele on võimalik planeerida töid (nn programmivälised ehk tellimustööd), mis ei ole pakkunud nii suurt avalikku huvi, et oleksid mahtunud statistikaprogrammi ja seepärast tuleb rahastada tellijal endal, või ei olnud Statistikaametil programmi koostamise ajal töö toimumise kohta teavet (näiteks ELi rahastatavad grandid). Tellimustööde tegemise võimekus tähendab aga seda, et igale potentsiaalsele tellijale on võimalik öelda, millal ja kui kiiresti saab tema tellimuse täita.

Selle meetme eestvedaja on statistika levi osakond (SLO).

Saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tähtaegselt täidetud tellimustööde osatähtsus ^a , %	95	≥ 95	≥ 95	≥ 95	≥ 95	≥ 95	≥ 95	≥ 95
Kahe tööpäeva jooksul täidetud teabenõuete osatähtsus, %	86	≥ 95	≥ 95	≥ 95	≥ 95	≥ 95	≥ 95	≥ 95

- Valida ja juurutada operatiivplaneerimise tarkvara – 2015 (osaliselt rahastuseta)
- Viia statistikaprogrammi planeerimine kooskõlla eelarve planeerimisega – 2016

Meede 6. Kirjeldada statistikatööd metainfosüsteemis

Metaandmete juhitud infosüsteem eeldab, et statistikatöö parameetrid on süsteemselt kirjeldatud. Statistikaamet on selleks otstarbeks arendanud metainfosüsteemi iMeta.

Metaandmete standardne kirjeldamine loob eelduse Statistikaameti kogutud ja töödeldud andmete arhiveerimiseks, kui need enam aktiivses kasutuses ei ole. Sellega leevendatakse riski, et seni hajusalt ja eri kujul hoitavad andmekirjeldused ja vaid inimeste peas olev teadmus kaob (nt seoses spetsialisti pensionile jäämisega) ning nimetatud andmeid ei saa enam statistika tegemiseks kasutada.

Selle meetme eestvedaja on metaandmete osakond (MO).

Saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Registri-muutujatega statistikatööde osatähtsus ^b , %	0	30	100	100	100	100	100	100
Kuubimuutujatega statistikatööde osatähtsus ^c , %	0	0	30	80	100	100	100	100

- Täpsustada statistikatööde õiguslik alus – 2015
- Kirjeldada ja standardida statistikatööde metaandmed (sh muutujad, loendid, klassifikaatorid) (rahastuseta)
  - VVISiga ja eSTATiga kogutavate statistikatööde kuubimuutujad – 2015
  - 50% ülejäänud statistikatöödest – 2016
  - kõik ülejäänud statistikatööd – 2017
  - kõigi VVISiga ja eSTATiga kogutavate statistikatööde varasemad perioodid – 2017
  - kõigi ülejäänud statistikatööde varasemad perioodid – 2018

^a Tellijaga koostöös muudetud tähtajaga tellimustööd on tähtajaks täidetud.

^b Nende statistikatööde osatähtsus, millele on metainfosüsteemis kirjeldatud registrimuutujad.

^c Nende statistikatööde osatähtsus, millele on metainfosüsteemis kirjeldatud kuubimuutujad.

Meede 7. Standardida protsessid

Statistikatööde metaandmete standardne kirjeldamine loob eelduse eri statistikatööde puhul kasutatavaid protsesse ja nende etappe analüüsida ja võimalusel standardida. Standarditud protsessiosad kulgevad kiiremini ja nõuavad vähem ressursi. Protsesside standardimine loob eelduse 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse ning registripõhise loenduse ettevalmistamise jaoks arendatud infosüsteemide tõhusaks juurutamiseks.

Selle meetme eestvedaja on andmetöötluse ja registrite osakond (ARO).

Saavutamise määrad ja sihtasemed

Mõõdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Detailselt kirjeldatud põhiprotsessi alametappide osatähtsus, %	Ei mõõdetud	0	20	40	60	80	100	100
Avaldatud kvaliteedinäitajatega ^a statistikatööde osatähtsus ^b , %	0	0	10	30	60	80	100	100

- Analüüsida ja automatiseerida protsessid ning töötada välja kvaliteedinäitajad (rahastuseta)
  - kõik VVISiga ja 40% eSTATiga kogutavatest statistikatöödest – 2016
  - kõik ülejäänud eSTATiga kogutavad ja 50% ülejäänud statistikatöödest – 2017
  - kõik ülejäänud statistikatööd – 2018

Meede 8. Juurutada uus tootmissüsteem

Statistikaamet on arendanud 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse ning registripõhise rahva ja eluruumide loenduse tarbeks uue tootmissüsteemi, mis katab kõik olulisemad statistika tegemise etapid: tootearendus, andmete kogumine, töötlemine, analüüs ja levitamine. Uus tootmissüsteem on võimalik kasutusele võtta ka teiste statistikatööde tegemisel, kuid see nõuab lisainvesteeringuid.

Uue tootmissüsteemi juurutamine on statistika tegemise kiirendamise ja andmelao loomise eeldus ning seetõttu ka strateegiaperioodi 2015–2020 esimene prioriteet, mille elluviimine võtab esimestel aastatel kogu Statistikaameti arendusressursi. Seetõttu jõuab Statistikaamet sel perioodil tooteid arendada minimaalselt.

Juurutamine on planeeritud statistika tegemise etappide kaupa andmekogumisest levitamise suunas. See, kui palju statistikatöid ja kui kiiresti igas etapis uuele liinile viia õnnestub, sõltub otseselt lisainvesteeringutest.

Selle meetme eestvedaja on andmetöötluse ja registrite osakond (ARO).

^a Näiteks vastamismäär, standardviga jne.

^b Statistikaprogrammi tööd, mille statistikatöö liik on põhistatistika või ebaregulaarne statistika ning mille andmeid töödeldakse, st välja jäävad tööd, mille liik on statistika arendus, statistiline analüüs ja statistiline register. Töötuse tulem kantakse andmelattu.

Saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase		Sihttase					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Uuele kogumistarkvarale üle viidud statistikatööde osatähtsus, % ^{RM}	0	90	100 ^a	100	100	100	100	100
Uuele töötlustarkvarale üle viidud statistikatööde osatähtsus (v.a makromajandusstatistika tööd), % ^{RM}	0	15	45	75	100	100	100	100
Uuele analüüsitarkvarale üle viidud statistikatööde osatähtsus (v.a makromajandusstatistika tööd), % ^{RM}	0	0	20	70	85	100	100	100

- Juurutada .Stat kõigis statistikatöödes – 2015 (osaliselt rahastuseta)
- Juurutada uus isikute statistiline register – 2015 (osaliselt rahastuseta)
- Juurutada VVIS – 2015 (osaliselt rahastuseta)
- Juurutada uus eSTAT – 2016 (osaliselt rahastuseta)
- Juurutada uus majandusüksuste statistiline register – 2016 (osaliselt rahastuseta)
- Juurutada VAIS – 2017 (osaliselt rahastuseta)
- Juurutada kõik ülejäänud statistikatööd (v.a makromajandusstatistika tööd) kuni väljundini – 2018 (osaliselt rahastuseta)
- Juurutada kõik makromajandusstatistika tööd kuni väljundini – 2020 (osaliselt rahastuseta)

Meede 9. Luua statistika andmeladu

Statistika andmeladu sisaldab Statistikaameti kogutud ja töödeldud andmeid süstematiseeritud ja kirjeldatud kujul. Selline andmeladu muudab hõlpsamaks andmete taaskasutuse, võimaldades andmelaos olevaid andmeid kombineerida ja linkida ning niiviisi kiiresti vajalikku statistikat teha ehk luua olemasoleva info põhjal täiesti uut teadmust.

Andmelao loomine on võimalik koos uute infosüsteemide juurutamisega ja see muudab statistika tegemise senisest tõhusamaks, vabastades ressursse uute toodete ja teenuste arendamiseks, aga ka Statistikaameti töötajate palgataseme tõstmiseks.

Selle meetme eestvedaja on andmelao osakond (ALO).

Saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase		Sihttase					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Andmelattu viidud statistikatööde osatähtsus ^b , %	0	0	10	30	60	80	100	100

- Viia statistikatööde andmed andmelattu (osaliselt rahastuseta)
  - kõik VVISiga ja 30% eSTATiga kogutavatest statistikatöödest – 2015
  - kõik ülejäänud eSTATiga kogutavad statistikatööd – 2016
  - 50% ülejäänud statistikatöödest (v.a makromajandusstatistika tööd) – 2017
  - kõik makromajandusstatistika tööd – 2018
- Viia statistikatööde varasemad andmed andmelattu (osaliselt rahastuseta)

^a Aruandeid „Kaubavedu maanteedel“ ja „Abielulahutuse kanne“ ei viida eSTATi.

^b Statistika programmi tööd, mille liik on põhistatistika või regulaarne statistika ning mille andmeid töödeldakse, st välja jäävad tööd, mille liik on statistika arendus, statistiline analüüs ja statistiline register. Töötuluse tulem kantakse andmelattu.

- kõik VVISiga ja 30% eSTATiga kogutavatest statistikatöödest – 2016
- kõik ülejäänud eSTATiga kogutavad statistikatööd – 2017
- kõik ülejäänud statistikatööd (v.a makromajandusstatistika tööd) – 2018
- kõik makromajandusstatistika tööd – 2019
- Luua tehniline valmisolek riikliku andmearhiivi loomiseks – 2018 (osaliselt rahastuseta)

Meede 10. Vähendada andmeesitajate tunnetatud koormust

Riikliku statistika tegemine on võimalik ainult siis, kui andmeesitajad annavad enda kohta Statistikaametile infot ehk andmeid. Andmete andmine põhineb usaldusel, et neid kasutatakse ainult riikliku statistika tegemiseks, ja teadmisel, et Statistikaamet loob nende põhjal uut infot, mis on ühiskonnale või kindlale sihtgrupile vajalik.

Andmete esitamise puhul eristatakse sellega kaasnevat kahte sorti halduskoormust: tegelik andmeesituskoormus (kas tuleb esitada senisega võrreldes rohkem, vähem või sama palju andmeid) ja tunnetatud andmeesituskoormus (kui suurena tegelik andmeesituskoormus mõjub). Uuringud on näidanud, et tegeliku andmeesituskoormuse suurenemine ei pruugi alati tähendada tunnetatud andmeesituskoormuse suurenemist. Lihtsamad, kuid pikemad küsimustikud on väiksema tunnetatud koormusega. Lisaks võib juhtuda, kui andmete esitamisest saadavat kasu teadvustatakse, väheneda andmekogumisega seotud tunnetatud andmeesituskoormus. Et statistikatarbijad esitavad andmeid lodusamalt, näitavad Statistikaameti andmeesitajate ja tarbijate uuringud.

Seni on Statistikaamet keskendunud peamiselt tegeliku andmeesituskoormuse vähendamisele või vähemalt selle suurenemise vältimisele. Andmeesituskoormuse – hoolimata sellest, kas see on tekitatud füüsilisele isikule või majandusüksusele, riiklikule või eraõiguslikule andmekogule – pidev vähendamine tekitab aga paratamatult olukorra, kus tarbijate statistikanõudlust ei ole enam võimalik täita. Niisiis tuleb teadvustada, milline statistika jääks tegemata, kui teatud andmeesitaja oma andmeid ei annaks. Tänapäeva tarbijad aga eeldavad senisest üksik- asjalikumast statistikast üha väiksemate piirkondade kohta. See eeldab sageli hoopis andmeesituskoormuse suurendamist.

Selle meetme eestvedaja on andmekogumisosakond (AKO).

Saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Andmeesitajate koormus (andmeobjektide arv x registrimuutujate arv)	Ei mõõdetud	Ei mõõdetud	Sihtmärgid saab määrata pärast registrimuutujate kirjeldamist (2015)					
Veebiküsitlusele vastanute osatähtsus ^a , %	Ei mõõdetud	5	10	15	23	30	32	35
Telefoniküsitlusele vastanute osatähtsus ^b , %	Ei mõõdetud	34	36	38	40	42	44	46
Aruannete täitmiseks kulunud aeg, h; muutus võrreldes eelmise aastaga, %	63 400	+10	0	-10	-15	-15	-15	-15

- Ajakohastada aruannete täitmise juhendid, sh lihtsustada aruandesisesed tekstid (k.a muutujate selgitused) – 2015
- Alustada tunnetatud koormuse mõõtmist – 2015
- Optimeerida aruandesisesed kontrollid – 2017

^a Veebiküsitlusele vastanute osatähtsus kõikides vastanutes.

^b Telefoniküsitlusele vastanute osatähtsus kõikides vastanutes.

Horisontaalsed meetmed

Statistikaameti eesmärkidele ja peamistele meetmetele seatud eesmärkide täitmiseks on oluline tagada motiveeritud ja kompetentsed töötajad, infosüsteemide arendamine ja tõhusam juhtimine.

Meede 11. Motiveeritud ja kompetentsed töötajad

Statistikaamet saab strateegilised eesmärgid täita ainult kompetentsete ja pühendunud töötajate abil. Seepärast tuleb tagada nende motiveerimissüsteem, mis väärtustab strateegiaperioodiks kokku lepitud meetmeteks panustamist. Kindlasti tuleb koolitada töötajaid kasutama uusi infosüsteeme ja rakendada statistika tegemise uusi meetodeid. Vajadusel tuleb kompetentseid töötajaid juurde värvata.

Selle meetme eestvedaja on üldosakond (ÜO).

Saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Töötajate rahulolu indeks ^a RM	65 ^b	66	≥ 70	≥ 70	≥ 70	≥ 70	≥ 70	≥ 70

- Töötada välja ja rakendada sisekoolituste süsteem – 2015
- Töötada välja rohelise kontori põhimõtted – 2015
- Töötada välja palgastrateegia – 2015
- Rakendada rohelise kontori põhimõtted – 2015

Meede 12. Arendada infosüsteeme

Statistikaameti poolt ettevõtetele pakutavad e-teenused on suures osas aegunud ega võimalda strateegias püstitatud eesmärgi ning tarbijate ja andmeesitajate ootusi täita. Ühe võimaliku lahendusena on Statistikaamet alustanud uute e-teenuste disainiga. Uute teenuste toetamiseks on vaja alustada ka majandusüksustele mõeldud andmekogumiskeskonna uuendamist. Käesoleval strateegiaperioodil tuleb arendada uus tarbijahinnaindeksi koostamise infosüsteem alates hinnainfo kogumisest kuni indeksi arvutamiseni. Hinnastatistikas kasutatavate infosüsteemide korrastamise on ette võtnud ka EL. Samuti vajab arendamist rahvamajanduse arvepidamise infosüsteem (RAAS).

Uuringuid teevad peale Statistikaameti ka ministeeriumid ja teadusasutused. Uuringute käigus kogutud andmed jäävad aga enamasti uuringu tellinud asutuse kätte ja nende korduvkasutamine teistes uuringutes on keeruline. Mujal maailmas on selle probleemi lahendamiseks loodud n-õ riiklik andmearhiiv, mis kogub eri uuringute andmed kokku, varustab need kvaliteetsete metaandmetega ning võimaldab andmeid korduvkasutada. Eesti oludes võiks selline riiklike statistikategijate, ministeeriumide ja teadusasutuste koostöös loodud andmearhiiv asuda Statistikaametis. Selle loomiseks vajaliku tehnilise võimekuse saavutamine on plaani võetud.

REGRELi metoodikaprojekti tulemusena selgus, et REGRELi tegemiseks vajalikke andmeid kogutakse 18 andmekogusse. Et korraldada prooviloendused täies kavandatud mahus, on vaja nende andmekogude andmete hõive ja andmetöötlus automatiseerida.

Nii prooviloenduste kui ka põhiloenduse korraldamine tähendab peale andmetöötlussüsteemi arendamise (investeeringute) ka metoodika ajakohastamist, tootmissüsteemi disaini ning teostust, andmehõivelepingute sõlmimist, statistiliste registrite arendamist ja haldamist, metaandmete haldussüsteemi arendamist ja haldamist, statistika levi rakenduste arendamist.

2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse tarvis ning registripõhise loenduse ettevalmistamisel arendatud infosüsteemid tuleb kohandada ülejäänud statistikatöödele kasutatavaks. Et uute infosüsteemide juurutusplaan on väga pingeline, on äärmiselt oluline pidada kinni IT-arendusprojektides kokku lepitud tähtaegadest. Ressursside piiratust arvestades ei ole enne uute infosüsteemide juurutamist ja statistilise andmelao loomist võimalik tegeleda intensiivse tootearendusega.

Uue infosüsteemi juurutamiseks ei ole Statistikaametil lisaressurssi, s.t paralleelselt tuleb töös hoida nii senine kui ka uus tootmissüsteem. Väga oluline on, et selle pinge kõrval tekiks töötajatel kogemus, et uus infosüsteem muudab töö tõhusamaks ja mugavamaks. Lõplik üleminek uuele tootmissüsteemile toimub esialgsete kavade kohaselt aastaks 2020.

^a Indeksi aluseks on SA töötajate hinnangud SA töötajate rahulolu-uuringus. Alates 2015. aastast küsime täiendavalt rahulolu ka RM valitsemisala ülese küsimustikuga, mille andmete alusel moodustub vastav näitaja RM valitsemisala arengukavasse ja tegevuskavasse.

^b Töötajate rahulolu uuring oli aastal 2010.

Selle meetme eestvedaja on arenduste osakond (AO).

Saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase 2013	2014	2015	2016	Sihttase			
					2017	2018	2019	2020
Investeeringute osatähtsus eelarves, %	11,5 ^a				Suurenemine			
Investeeringute osatähtsus eelarves ilma RELi ja REGRELita, %	1,6 ^b				Suurenemine			
Sisekliendi rahulolu uute rakendustega	Ei mõõdetud	≥ 7	≥ 7	≥ 7	≥ 7	≥ 7	≥ 7	≥ 7
Tähtaegselt lõpetatud arendusprojektide osatähtsus ^c , %	Ei mõõdetud	≥ 78	≥ 57	≥ 70	≥ 70	≥ 70	≥ 70	≥ 70
Rakenduste ja IT infrastruktuuri käideldavuse (rakenduse kättesaadavus) vastavus kokkulepitud teenustasemetele ^d	Teenustase vastab kokkulepitule	Teenustase vastab kokkulepitule vähemalt 90% ulatuses	Teenustase vastab kokkulepitule vähemalt 90% ulatuses	Teenustase vastab kokkulepitule vähemalt 95% ulatuses	Teenustase vastab kokkulepitule vähemalt 95% ulatuses	Teenustase vastab kokkulepitule vähemalt 95% ulatuses	Teenustase vastab kokkulepitule vähemalt 95% ulatuses	Teenustase vastab kokkulepitule vähemalt 95% ulatuses
SA infosüsteemide käideldavuse, tervikluse ja konfidentsiaalsuse vastavus ISKE nõuetele ^e	ISKE on rakendatud märkuste ja soovitudustega	Ei toimu	ISKE on rakendatud oluliste märkusteta, kuid soovitudustega	Ei toimu	Ei toimu	ISKE on rakendatud oluliste märkusteta, kuid soovitudustega	Ei toimu	Ei toimu

- Tagada tehniline valmisolek REGRELi prooviloenduseks – 2015
- Rakendada RM IT haldamiskord – 2015
- Juurutada uus dokumendihaldussüsteem (ÜO) – 2015
- Töötada välja ja juurutada makromajandusstatistika tootmiskeskond (RAAS) (MKSO) – 2016 (osaliselt rahastuseta)
- Siduda andmete esitamise lihtsustamine projektiga „Uus eSTAT“ – 2018 (rahastuseta)

Meede 13. Tõhusam juhtimine

Statistikaameti tõhusam juhtimine loob eelduse rakendada strateegia ning hoida ja suurendada Statistikaameti töötajate, statistikatarbijate, andmeesitajate jt huvigruppide rahulolu. Tulemuspõhise juhtimise abil tuleb panna töötajatest talendid särama, muuta riikliku statistika tegemine andmelaopõhiseks (sisemiselt tööprotsessi ümber korraldades ja väljastpoolt andmeanalüüsi konsolideerides), viia Statistikaameti tulud ja kulud tasakaalu (tagades baasstatistika ja võimaldades teha tasulist statistikat), muuta statistikategemine jätkusuutlikuks (hoides asjakohasuse, kiiruse ja maksumuse tasakaalu).

Selle meetme eestvedaja on Statistikaameti juhtkond.

^a 2013. aastal oli investeeringuid 1 032 800 euro väärtuses ja eelarve oli 8 943 600 eurot.

^b Grandint finantseeriti eStati arendus 110 000 euro väärtuses, eelarve ilma RELi ja REGRELita oli 6 775 600 eurot.

^c Arendusprojekti all on mõeldud projektide juhtkomitees (PJK) või planeerimiskomitees kinnitatud arendusprojekte. Tähtaja all on mõeldud PJKs või planeerimiskomitees kinnitatud tähtaega. Selle mõõdikuga ei mõõdetata IT-lepingute tähtaegset täitmist.

^d Teenustase peab vastama kokkulepitule vähemalt 90% ulatuses (hinnatakse kvalitatiivselt skaalal „vastab – ei vasta“ ja arvestatakse % kõigist kokkulepitut teenustest).

^e ISKE on rakendatud oluliste märkusteta, auditid tehtud.

Saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Paindliku tööaja kokkuleppe sõlminud töötajate osatähtsus, %	Lepinguid ei sõlmitud	30	40	50	Hoida taset	Hoida taset	Hoida taset	Hoida taset
Nende töötajate ^a osatähtsus, kelle põhipalk on vähemalt 100% tööpere põhipalga Tallinna ja Harjumaa kogu palgaturu mediaanpalgast, % ^{RM}	9,4	2,1	≥ 5	≥ 10	≥ 30	≥ 60	≥ 70	≥ 95
Nende Tartu ja muu Eesti töötajate ^a osatähtsus, kelle põhipalk on vähemalt 100% tööpere põhipalga Tartu ja muu Eesti kogu palgaturu mediaanpalgast, %	7,9	5,3	≥ 10	≥ 15	≥ 30	≥ 60	≥ 70	≥ 95
Voolavus ^b , % ^{RM}	10,4	≤ 8	≤ 8	≤ 8	≤ 8	≤ 8	≤ 8	≤ 8
Hinnang SA juhtimiskvaliteedile ^{RM}	CAF ^c võimaldajad 46–56, tulemused 37–41	Ei hinnata	Euroopa statistika tegevusjuhise põhine välishindamine	Ei hinnatud	CAF võimaldajad 51–70, tulemused 41–60	Ei hinnata	CAF võimaldajad 51–70, tulemused 41–60	Ei hinnata
Kasutajate rahulolu juhtimis-aruandlusega ^d ^{RM}	Ei mõõdetud	Ei mõõdetud	Vastavasisuline küsimus planeeritud RMi ja valitsemisala asutuste personali-uuringusse. Sihttasemed määratakse tulemustest lähtuvalt (2015).	Sihttasemed määratakse tulemustest lähtuvalt (2015)				
SA püsib tegevuskulude piirsumma raames (v.a põhjendatud uued algatused) ^{RM}	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Elektrooniliste riigihangete tegemine asutuses, % ^{RM}	64,17 (11/17)	60	100	100	100	100	100	100

^a Välja arvatud küsitlejad.

^b Töölt lahkunute arv on jagatud töötajate keskmise arvuga ja korrutatud sajaga. Arvestatakse ainult omal soovil töölt lahkunuid, st poolte kokkuleppe, tähtaja mõõdumise, katseaja ebarahuldavate tulemuste ja ametikohale mittevastavuse (tööoskus, tervis) tõttu ja surma korral lahkunuid tabel ei kajasta.

^c Common Assessment Framework <http://www.fin.ee/caf-tutvustus>

^d Operatiivne ja reaalajas aruandlus eri juhtimistasanditel.

Saavutamise mõõdikud ja sihttasemed

(Järg)

Mõõdik	Algtase	Sihttase						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Riigihangete vaidlustamise tase madalam riigi keskmisest vaidlustamise tasemest ^a RM	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Kinnisvarakulu täistööajaga töötaja kohta aastas, eurot RM	Ei mõõdetud	2800	2800	2800	2800	2800	2800	2800
Üüripind täistööajaga töötaja kohta (m ²) RM	Ei mõõdetud	14,3	14,3	14,3	14,3	14,3	14,3	14,3
Energiatarve täistööajaga töötaja kohta (kwh/aastas) RM	2294	2294	2294	2294	2294	2294	2294	2294

- Rakendada tulemusjuhtimine struktuuriüksuse tasandil – 2015
- Korraldada riikliku statistika vastavuse hindamine Euroopa statistika tegevusjuhisele – 2015
- Rakendada tulemusjuhtimine töötaja tasandil – 2016
- Viia toodete hinnad vastavusse turuhindadega – 2017
- Valmistuda ELi eesistumiseks statistika valdkonnas – 2017

Strateegia uuendamine

Statistikaamet täpsustab juhtkonna eestvedamisel strateegiat ja näitajate sihttasemeid iga aasta septembris-oktoobris järgmiseks aastaks koos eelarve ja statistikaprogrammiga.

Osakondade juhid viivad sõnumid arenguevestluste kaudu töötajateni. Arenguevestluste käigus lepitakse kokku täpsemad tööülesanded ja seatakse eesmärgid uueks aastaks.

Arenguevestlustel ja osakondade tasemel täpsustatud eesmärgid esitatakse juhtkonnale ning vajadusel täiendatakse nende põhjal strateegiat. Samal ajal pikendatakse tulevikuvaadet vähemalt ühe aasta võrra.

Oktoober 2014

^a Riigihangete vaidlustamise määr valitsemisala asutustes 2011. ja 2012. aastal oli keskmiselt 5,4%. Alates 01.01.2012 avaldatakse riigihangete registris ka lühthanketeated, mistõttu registris avaldatud hangete arv on kasvanud ning 2011. ja 2012. aasta andmed pole täpselt võrreldavad. 2013. aastal vaidlustati üle riigi 3,62% korraldatud riigihangetest (MTA 8,6%).

Lisa 1. SWOT-analüüs

SISEMISED TUGEVUSED

- Pühendunud ja kogenud töötajad.
- Nüüdisaegne töökeskkond.
- Andmed on kaitstud ja konfidentsiaalsus tagatud.
- Meediakajastuste hulk on suur ja kasvab.
- Rahvusvaheliselt tunnustatud ja usaldusväärne statistika, mis on kogu ühiskonnas otsuste aluseks.

SISEMISED NÕRKUSED

- Madal palgatase.
- Põhieelarve on jäänud samale tasemele ja selles ei ole raha investeringuteks.
- Puuduvad süsteemsed etteplaneeritud investeringud statistika infosüsteemi koosvõime ja ajakohasuse tagamiseks.
- Sisemise tõhususe suurendamiseks on vaja töötajate ümber-/täiendusõpet.
- Küsimustike arendamiseks ei ole võetud piisavalt meetmeid (nt katsetamine küsitluslaboris).

VÄLISED VÕIMALUSED

- Nõudlus statistika järele suureneb, sest oodatakse andmeid rohkemate nähtuste kohta ning aina kiiremini.
- Klassifikaatorite süsteemi jt standardite kasutamine andmekogudes parandab andmete seostamise võimalusi ja võimaldab lisada halduskoormuse vähendamiseks tunnuseid riiklikesse andmekogudesse ning luua uusi statistikatooteid.
- Võtta kasutusele uued andmeallikad (riigi- ja eraettevõtete tegevuse käigus tekkinud andmed, sh suurandmed jms).
- SA suurem integreerumine teadusasutustega võimaldab kasutusele võtta uusi meetodeid ja arendada uusi statistikatooteid.
- Uus tööjaotus ELis võimaldab osaleda Euroopa statistika tegemisel ja rahvusvahelistes koostöövõrgustikes, mis pakub võimalusi SA töö tõhustamiseks ühislahenduste rakendamise abil.

VÄLISED OHUD

- Suureneb konkurents töötajate pärast pankade, analüüsikeskuste ja interneti- ning infotehnoloogiaettevõtetele.
- Väheneb andmeesitajate valmisolek esitada andmeid.
- Potentsiaalsed andmeallikad ei pruugi sobida riikliku statistika tegemiseks, samuti ohustavad andmekogude andmete kvaliteedi ja koosseisu kooskõlastamata muutused statistika tegemise jätkusuutlikkust.
- Sõltumatute infotootjate konkurents tarbijate vajaduste rahuldamata jätmise toob kaasa SA positsiooni nõrgenemise.
- ELi andmevajadus kasvab, tööde alustamiseks on grandid, kuid jätkamine rahastuseta, samas on tegemata jätmise karistatav trahviga.

Lisa 2. Strateegia eesmärkide ja meetmete seosed Euroopa statistika tegevusjuhise näitajatega

	Näitaja 1	Näitaja 2	Näitaja 3	Näitaja 4	Näitaja 5	Näitaja 6	Näitaja 7	Näitaja 8	Näitaja 9
Põhimõte 1. Ametialane sõltumatus: Euroopa statistika usaldatavuse tagab statistikaasutuste ametialane sõltumatus poliitilistest, regulatiiv- ja haldusüksustest ja -asutustest ning erasektorist.									
Põhimõte 2. Volitus andmete kogumiseks: Statistikaasutustel on selge juriidiline volitus Euroopa statistika jaoks vajaliku teabe kogumiseks. Haldusasutusi, ettevõtteid, kodumajapidamisi ja avalikkust võib seadusega kohustada statistikaasutuse nõudel võimaldama ligipääsu andmetele või esitama andmeid Euroopa statistika eesmärgil.									
Põhimõte 3. Ressursside piisavus: Statistikaasutuste käsutuses olevad ressursid on piisavad, et täita Euroopa statistika nõudeid.	E1, M11, M13	E1	E1, M5	E1, M5, M10					
Põhimõte 4. Kvaliteedile pühendumine: Statistikaasutused on pühendunud kvaliteedile. Nad teevad süstemaatiliselt ja regulaarselt kindlaks endi tugevad ja nõrgad kohad, et järjepidevalt täiustada protsesside ja toodete kvaliteeti.		M5, M7, M13	M3, M7	E1, M3, M7					
Põhimõte 5. Statistiline konfidentsiaalsus: Täielikult on tagatud andmeesitajate (kodumajapidamised, ettevõtted, haldusasutused ja muud andmeesitajad) privaatsus, nende esitatava teabe konfidentsiaalsus ja selle kasutamine ainult statistilistel eesmärkidel.									
Põhimõte 6. Erapooletus ja objektiivsus. Statistikaasutused arendavad, teevad ja levitavad Euroopa statistikat, juhindudes teaduslikust sõltumatusest, tegutsedes objektiivselt, pädevalt ja läbipaistvalt ning koheldes kõiki tarbijaid võrdselt.				M4	E1, M4	M4	E1		
Põhimõte 7. Läbimõeldud meetodika: Kvaliteetse statistika alus on läbimõeldud meetodika. Selle jaoks on vaja asjakohaseid vahendeid, menetlusi ja asjatundlikkust.	E1	M6	M3	M6	M11	M11	M2, M3, M11		
Põhimõte 8. Asjakohased statistikamenetlused: Kvaliteetse statistika aluseks on asjakohased statistikamenetlused, mida rakendatakse statistika tegemise igas etapis alates andmete kogumisest ja lõpetades andmete õigsuse kontrolliga.	M2, M10	M2, M7, M10	M2, M5, M7, M10	M2, M7, M10	M2, M7	M2, M7	M2, M10	M2, M10	M2, M10
Põhimõte 9. Andmeesitajatele liigse koormuse tekitamisest hoidumine: Andmeesituskoormus vastab tarbijate vajadustele ega ole andmeesitajate jaoks liiga suur. Statistikaasutused jälgivad andmeesitajate koormust ja seavad eesmärgid selle vähendamiseks aja jooksul.	E1, M10	M10	M10	E1, M10	E1, M10	E2, M9, M10			
Põhimõte 10. Tasuvus: Ressursse kasutatakse tulemuslikult.	E1, M5, M7, M11, M13	E1, M8, M12	E1, M2, M12	E1, M7, M8, M12					
Põhimõte 11. Asjakohasus: Euroopa statistika vastab tarbijate vajadustele.	M1, M4	M1, M3	E1, M1						
Põhimõte 12. Täpsus ja usaldusväärsus: Euroopa statistika kajastab tegelikkust täpselt ja usaldusväärselt.	M7	M7	M3, M7						
Põhimõte 13. Ajakohasus ja õigeaegsus: Euroopa statistika on ajakohane ja seda avaldatakse õigel ajal.	E2	E2	E2	E2, E1	E2				
Põhimõte 14. Sidusus ja võrreldavus: Euroopa statistika on sisult ja ajaliselt järjepidev ning piirkonniti ja riigiti võrreldav; eri allikatest pärit omavahel seotud andmeid on võimalik kombineerida ja koos kasutada.	M6	M6	M6, M7	M3	M3				
Põhimõte 15. Kättesaadavus ja selgus: Euroopa statistikat esitatakse selgelt ja arusaadavalt, avaldatakse sobivalt ja otsetarbekohaselt ning see on koos seda toetavate metaandmete ja juhtnööridega kättesaadav erapooletul moel.	E1, E2, M6	E1, M8, M12	E2	E2	E1, M6	E1, M4	E1, M4		

E – SA strateegia eesmärk

M – SA strateegia meede

Lisa 3. Olulisemad mõisted koos selgitustega

Ajakohasus – ajavahemik vaadeldava sündmuse või nähtuse ja seda kirjeldavate andmete avaldamise vahel.

Ametialane sõltumatus – statistikaasutuste ametialane sõltumatus poliitilistest, regulatiiv- ja haldusüksustest ja -asutustest ning erasektorist.

Andmeesitaja – ettevõtted, asutused, organisatsioonid jt majandusüksused, sh kõikvõimalikud riiklikud ja eraõiguslikud andmekogud, ning füüsilised isikud. Majandusüksustele on riikliku statistika tegemiseks andmete esitamine kohustuslik, füüsilistele isikutele üldjuhul vabatahtlik.

Andmekogu – riigi, kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku isiku või avalikke ülesandeid täitva eraõigusliku isiku infosüsteemis töödeldavate korrastatud andmete kogum, mis asutatakse ja mida kasutatakse seaduses, selle alusel antud õigusaktis või rahvusvahelises lepingus sätestatud ülesannete täitmiseks.

Andmeladu – statistika andmeladu sisaldab Statistikaameti kogutud ja töödeldud andmeid süstematiseeritud ja kirjeldatud kujul. Selline andmeladu muudab hõlpsamaks andmete taaskasutuse, võimaldades andmelaos olevaid andmeid kombineerida ja linkida ning niiviisi kiiresti vajalikku statistikat teha ehk luua olemasoleva info põhjal täiesti uut teadmust.

Andmeobjekt – andmeesitaja, kelle kohta kogutakse andmeid.

Asjakohasus – statistika vastavus olemasolevate ja võimalike uute kasutajate vajadustele.

Avaldamiskalender – katab kogu Statistikaameti väljundi. Uue aasta avaldamiskalender avaldatakse veebilehel hiljemalt eelmise aasta 1. oktoobril. Avaldamisaja muutmise teatatakse vähemalt 3 kuud ette.

Baasstatistika – ühiskonna minimaalne vajadus riikliku statistika järele: osa sellest võib olla statistikaprogrammis, s.t selle rahastus on tagatud, kuid osa jääda ressursside puudusel statistikaprogrammist välja.

Erapooletus – statistika arendatakse, tehakse ja levitatakse juhindudes teaduslikust sõltumatusest, tegutsedes objektiivselt, pädevalt ja läbipaistvalt ning koheldes kõiki tarbijaid võrdselt.

Infosüsteem – koosneb teabe kogumise ja säilitamise, töötlemise ning väljastamise vahenditest.

Kuubimuutuja – agregeeritud andmeid kirjeldav muutuja.

Klient – Statistikaameti kliendid on andmeesitajad ja statistikatarbijad

Mediaanpalk – mediaanpalgast saavad pooled palgatöötajad vähem ja pooled rohkem palka.

Partner – Eesti Pank, statistikanõukogu, Rahandusministeerium, Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus, Riigi Tugiteenuste Keskus, IT-arendajad jpt.

Registrimuutuja – statistilisi üksikandmeid kirjeldav muutuja.

Riikliku statistika programm – igal aastal järgmiseks viieks aastaks koostatav rahvastiku-, sotsiaal-, majandus- ja keskkonnaalaste statistikatööde loetelu, mis lähtub riigisisisest või rahvusvahelisest statistikavajadusest.

Statistiline konfidentsiaalsus – isiku või majandusüksuse otsest või kaudset tuvastamist võimaldavate andmete avalikustamise eest kaitsmine.

Statistika tarbija – kogu ühiskond. Tarbijate liigitusi on mitmeid, nt kolmene jaotus: lai avalikkus (üldjuhul ajakirjanduse vahendusel ise seda tarbimist teadvustamata), spetsialistid (nt ajakirjanikud, ministeeriumide ametnikud, ettevõtete turundusspetsialistid, Eurostat) ja teadlased (vajavad eriti üksikasjalikke andmeid põhjalike selgitustega).

Statistikatöö – on näiteks statistiline uuring, loendus, statistikaväljaanne ja statistiline register.

Tasuvus – ressursse kasutatakse tulemuslikult.

Tootmissüsteem – tootmise korraldusviis, mis seob tootjad, varustajad ja kliendid üheks tervikuks.

Töötajad – käesolevas strateegias mõistame töötajate all töötajaid ja ametnikke kokku.

Usaldusväärsus – statistika kajastab tegelikkust täpselt ja usaldusväärselt.

Väljundnäitaja – statistika andmebaasis avaldatavad näitajad.

Lisa 4. Lühendid koos selgitustega

AKO – andmekogumisosakond
ALO – andmelao osakond
AO – arenduste osakond
ARO – andmetöötluse ja registrite osakond
CAF – Common Assessment Framework
CAPI – Computer Assisted Personal Interview
CATI – Computer Assisted Telephone Interview
CAWI – Computer Assisted Web Interview
COICOP – individuaaltarbimise viiekohaline klassifikaator
EPSO – ettevõtlus- ja põllumajandusstatistika osakond
ESA 2010 – Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi uus metoodika
ESS – Euroopa statistikasüsteem
FRIBS – framework regulation integrating business statistics
GSBPM – Generic Statistical Business Process Model
ISKE – infosüsteemide turvameetmete süsteem
MAO – metoodika ja analüüsi osakond
MKSO – majandus- ja keskkonnastatistika osakond
MO – metaandmete osakond
MTA – Maksu- ja Tolliamet
OECD – Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon
PRIA – Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet
REGREL – registripõhine rahva ja eluruumide loendus
RM – Rahandusministeerium
RMIT – Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus
RSSO – rahvastiku- ja sotsiaalstatistika osakond
SA – Statistikaamet
SDMX – statistiliste andmete ja metaandmete vahetamise standard
SWOT – analüüsimudel, nimetus koosneb sõnadest „tugevused“ (strengths), „nõrkused“ (weaknesses), „võimalused“ (opportunities), „ohud“ (threats)
UNECE – ÜRO Euroopa Majanduskomisjon
VSO – valdkonnastatistika osakond
ÜO – üldosakond
ÜRO – Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

Statistikaameti infosüsteemid

.Stat – statistika andmebaasi tarkvara
eSTAT – elektrooniline andmete esitamise kanal
iMeta – integreeritud metaandmete haldussüsteem
RAAS – rahvamajanduse arvepidamise automatiseerimise süsteem
VVIS – vaatluste andmetöötluse infosüsteem
VAIS – andmehõive ja -töötluse infosüsteem